ارزیابی پیامدهای روانی اجتماعی سیل ایران:

اختلال استرس پس از سانحه و افسردگی در بزرگسالان

امیر شعبانی، روان‌پزشک

دانشگاه علوم پزشکی ایران

اقدامات اولیه پس از فاجعه

- رفع فوری نیازهای اولیه و حمایت فوری سازمان‌دهی‌شده
- اطلاع‌رسانی رسانه‌ها: به‌موقع/دقیق/صادقانه
- حمایت و همدلی دیگران
- خدمت‌رسانی سلامت روان: حمایت/آموزش/غربال/ارجاع/درمان/توان‌بخشی

اختلالات افسردگی

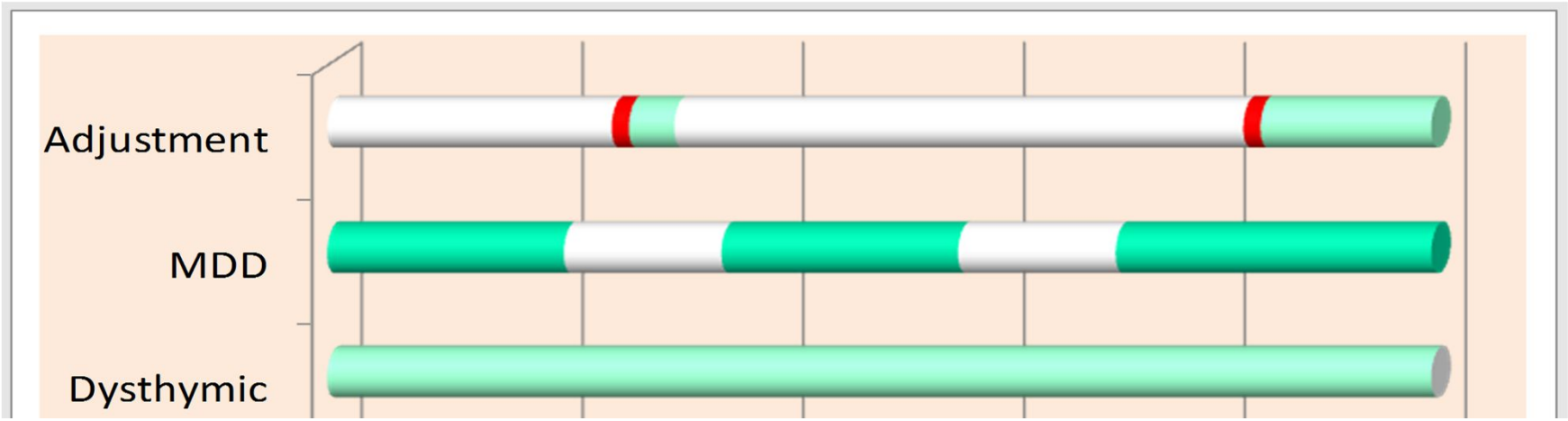

Major traumas

Natural disasters	Technological disasters	Terrorism	Other human-made traumas
• Earthquake • Flooding • Tornado	• Nuclear leaks • Toxic spills	• Bombings • Hostage-taking	• War • Rape

War → Sexual abuse

Witnessing
Learning
Indirect exposure

اختلال استرس پس از سانحه

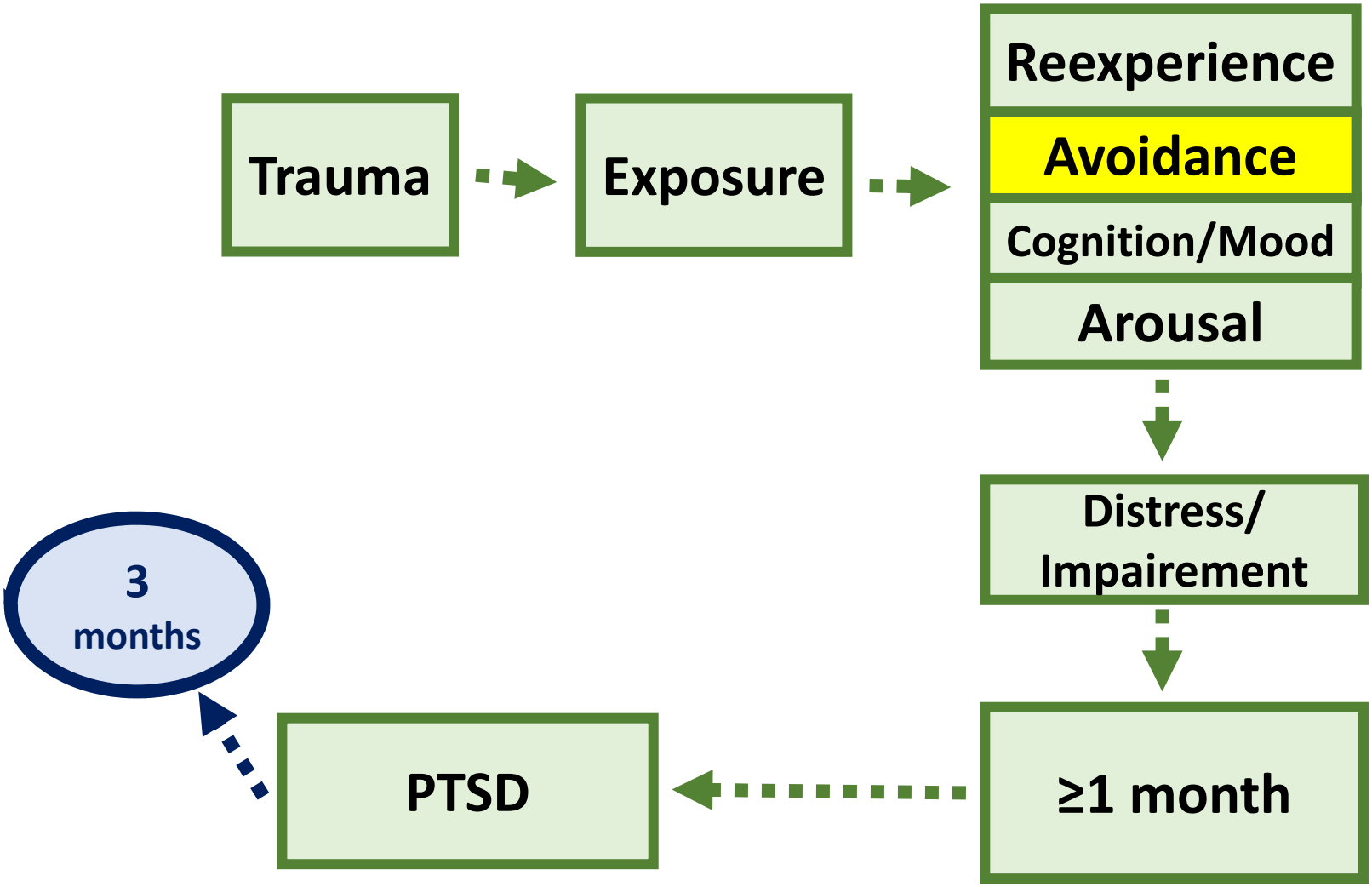

غربالگری موارد افسردگی و به‌ویژه اختلال استرس پس از سانحه همیشه ضروری است.

نمونه‌گیری

حجم نمونه

استان		نفر
خوزستان	دشت آزادگان، غرب اهواز، حمیدیه	۵۵۳
لرستان	پلدختر، معمولان	۵۵۸
گلستان	آق‌قلا، گمیشان	۵۶۰

جمع= ۱۶۷۱

نمونه‌گیری

- ✓نمونه‌گیری خوشه‌ای
- ✓۲۱۰ خوشه:
  - ۷۰ خوشه‌ی ۱۲ نفره از هر استان
  - هر خوشه شامل ۸ بزرگسال (۱۶ سال به بالا) و ۴ کودک و نوجوان (۶ تا ۱۵ سال)
- ✓حجم نمونه نهایی: ۶۷۱ بزرگسال + ۸۱۵ کودک و نوجوان = ۱۴۸۶ نفر
- ✓با فاصله بیش از پنج ماه از وقوع سیل

غربالگری و تخمین ابتلا

✓پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ)
[General Health Questionnaire]

✓پرسش‌نامه سلامت بیمار (PHQ-9)
[Patient Health Questionnaire-9]

✓مقیاس تجدیدنظریافته تأثیر حوادث (IES-R)
[Impact of Event Scale-Revised]

پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ)
[General Health Questionnaire]

- خودگزارشی
- سرند اختلال روان‌پزشکی در یک ماه گذشته
- مورد استفاده در پژوهش‌های کشورهای متعدد
- دارای ۴ خرده‌مقیاس: ۱) اختلال عملکرد جسمانی؛ ۲) اختلال اضطراب و بی‌خوابی؛ ۳) اختلال عملکرد اجتماعی؛ ۴) اختلال افسردگی
- نسخه فارسی ۲۸ گویه‌ای: اعتباریابی در ایران روی جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر شهر تهران (نوربالا و همکاران، ۲۰۱۷)
- شکل ۲۸ سؤالی: شامل پرسش‌های چهارگزینه‌ای
- نمره‌گذاری به شیوه لیکرتی: ۰-۱-۲-۳ = ۰ تا ۸۴ ==== نقطه برش: ۲۳
- نمره‌گذاری به شیوه سنتی: ۰-۰-۱-۱ = ۰ تا ۲۸ ==== نقطه برش: ۶

پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ)

[General Health Questionnaire]

۱- آیا از یک ماه گذشته تا به امروز کاملاً احساس کرده‌اید که خوب و سالم هستید؟	بیشتر از حد معمول	در حد معمول	کمتر از حد معمول	خیلی کمتر از حد معمول
۲ – آیا از یک ماه گذشته تا به امروز احساس کرده‌اید که به داروهای تقویتی نیاز دارید؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول
۳- آیا از یک ماه گذشته تا به امروز احساس ضعف و سستی کرده‌اید؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول
۴- آیا از یک ماه گذشته تا به امروز احساس کرده‌اید که بیمار هستید؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول
۵ – آیا از یک ماه گذشته تا به امروز سردرد داشته‌اید؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول
۶- آیا از یک ماه گذشته تا به امروز احساس کرده‌اید که انگار سرتان را محکم با چیزی مثل دستمال بسته‌اند یا اینکه فشاری به سرتان وارد می‌شود؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول
۷- آیا از یک ماه گذشته تا به امروز احساس کرده‌اید که بعضی وقت‌ها بدنتان داغ و یا سرد می‌شود؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول
۸- آیا از یک ماه گذشته تا به امروز اتفاق افتاده که بر اثر نگرانی دچار بی‌خوابی شده باشید؟	اصلاً	در حد معمول	بیشتر از حد معمول	خیلی بیشتر از حد معمول

سرند

	خوزستان (درصد) فراوانی	گلستان (درصد) فراوانی	لرستان (درصد) فراوانی	مجموع (درصد) فراوانی	سطح معنی‌داری
سلامت عمومی (GHQ)	۱۵۴ (۲۷/۸)	۱۵۰ (۲۶/۸)	۲۶۴ (۴۷/۳)	۵۶۸ (۳۴)	۰/۰۰۱

GHQ	خوزستان درصد	گلستان درصد	لرستان درصد	کل درصد
۱۹۹۹	۲۱/۴	۳۷/۳	۱۹/۷	۲۱
۲۰۱۵	۲۱/۸	۱۲/۸	۳۶/۳	۳۴

(نوربالا و همکاران، ۲۰۱۷)

اختلال عمومی سلامت روان

افزایش شیوع در:

- استان لرستان
- سن بالاتر
- زنان
- بی سواد/ابتدایی
- طلاق گرفته/بیوه
- خانه‌دار/بی کار
- وضعیت اقتصادی بهتر
- خسارت مالی بیشتر
- آسیب بیشتر به دارایی‌ها
- مالک مسکن و آسیب زیاد به آن
- ورود بیشتر سیلاب به منزل
- ترک منزل و رفتن به اردوگاه

➢**متغیرهای دیگر مورد بررسی: جمعیت شهری/روستایی**

اختلال عمومی سلامت روان

نتایج تحلیل چند متغیره

رابطه‌های مستقل معنی‌دار با ابتلا به اختلال عمومی سلامت روان:

- ✓سن بالا (۳/۸)
- ✓ورود سیلاب به منزل (تا ۱۰۰ سانتیمتر) (۲/۱) و بیشتر از ۱۰۰ سانتیمتر (۲/۴)
- ✓بی‌کاری (۱/۸)
- ✓مطلقه/بیوه (۱/۲)

سلامت عمومی: تحلیل چند متغیره

نسبت‌های شانس برای وجود اختلالات روانی بر اساس پرسشنامه سلامت عمومی‌در افراد مورد مطالعه

متغیر		نسبت شانس تعدیل یافته	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				حد پایین	حد بالا
سن	۱۶ تا ۲۵ سال	گروه مرجع			
	۲۶ تا ۳۵ سال	1.92	.001	1.358	2.712
	۳۶ تا ۴۵ سال	2.16	.001	1.486	3.154
	۴۶ تا ۵۵ سال	2.24	.001	1.441	3.476
	۵۶ سال و بالاتر	3.77	.001	2.30	6.194
وضعیت تاهل	متاهل	گروه مرجع			
	مجرد	0.63	0.049	0.401	0.997
	طلاق گرفته یا همسر فوت کرده	1.17	0.558	0.687	2.0
وضعیت اشتغال	شاغل	گروه مرجع			
	خانه دار	1.20	0.421	0.770	1.863
	بیکار	1.80	0.032	1.053	3.083
	سایر	1.0	0.998	0.512	1.955
وضعیت ورود سیلاب به منزل مسکونی	عدم ورود سیلاب به منزل مسکونی	گروه مرجع			
	ورود سیلاب تا ۱۰۰ سانتیمتر	2.11	0.002	1.320	3.364
	ورود سیلاب بیشتر از ۱۰۰ سانتیمتر	2.35	0.001	1.456	3.789

پرسش‌نامه سلامت بیمار (PHQ-9)
[Patient Health Questionnaire-9]

- خودگزارشی
- سرند، ارزیابی و پایش شدت افسردگی در دو هفته گذشته
- دارای نُه گویه: ۸ علامت افسردگی و یک شاخص اختلال کارکرد
- نمره هر گویه= ۰ تا ۳
- بر اساس نقاط برش ۵ و ۱۵ به سه گروه شامل افسردگی ناچیز، افسردگی خفیف تا متوسط و افسردگی شدید تقسیم شدند. (اعتباریابی توسط دادفر و همکاران، ۲۰۱۸)

پرسش‌نامه سلامت بیمار (PHQ-9)

[Patient Health Questionnaire-9]

۱- علاقه یا اشتیاق کم در انجام کارها	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۲- احساس ناراحتی، افسردگی، ناامیدی	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۳- اختلال در به خواب رفتن یا در خواب ماندن، خواب بیش‌ازحد	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۴- احساس خستگی یا کمبود انرژی	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۵- کمبود اشتها یا پرخوری	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۶- احساس بد نسبت به خود یا احساس شکست‌خوردگی یا ایجاد ناراحتی برای خود یا خانواده	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۷- مشکل در تمرکز روی کارها، مانند خواندن روزنامه یا مشاهده تلویزیون	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۸- صحبت یا حرکت بسیار آهسته به‌طوری که افراد دیگر متوجه آن شده‌اند. یا برعکس، بی‌قراری و ناآرامی، به‌طوری که بسیار بیش از معمول تحرک داشته باشید.	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز
۹- احساس این‌که بهتر است بمیرید یا به طریقی به خود آسیب برسانید.	اصلاً	چند روز	بیش از نیمی از روزها	تقریباً هرروز

۱۰- مواردی که در جدول بالا مشخص کردید تا چه حدی در انجام کارهای روزمره، وظایف خانه و روابط شما با دیگران مشکل ایجاد کرده‌اند؟

اصلاً ☐ تا حدی ☐ زیاد ☐ خیلی زیاد ☐

سرند

	خوزستان (درصد) فراوانی	گلستان (درصد) فراوانی	لرستان (درصد) فراوانی	مجموع (درصد) فراوانی	سطح معنی‌داری
سلامت عمومی (GHQ)	۱۵۴ (۲۷/۸)	۱۵۰ (۲۶/۸)	۲۶۴ (۴۷/۳)	۵۶۸ (۳۴)	۰/۰۰۱
افسردگی ناچیز (PHQ)	۴۱۰ (۷۴/۱)	۴۰۰ (۷۱/۴)	۲۰۴ (۳۶/۶)	۱۰۱۴ (۶۰/۷)	
افسردگی خفیف/متوسط (PHQ)	۱۲۹ (۲۳/۳)	۱۲۴ (۲۲/۱)	۲۴۱ (۴۳/۲)	۴۹۴ (۲۹/۶)	۰/۰۰۱
افسردگی شدید (PHQ)	۱۴ (۲/۵)	۳۶ (۶/۴)	۱۱۳ (۲۰/۳)	۱۶۳ (۹/۸)	

شیوع اختلالات روان‌پزشکی در ایران

(پیمایش ملی، ۲۰۱۱)

اختلال	شیوع ۱۲ ماهه (٪)
Major Depressive Disorder	۱۲/۷
Dysthymic Disorder	۱/۳
Bipolar I Disorder	۱
Mood Disorders	۱۴/۶
Posttraumatic Stress Disorder	۲/۱
Anxiety Disorders	۱۵/۶
Total	۲۳/۶

شیوع افسردگی

- شیوع همه‌عمر و ۱۲-ماهه اپیزود افسردگی ماژور:

۱۴/۶ درصد و ۵/۵ درصد در ده کشور پردرآمد

۱۱/۱ درصد و ۵/۹ درصد در هشت کشور با درآمد کم تا متوسط

(Bromet, et al, 2011)

افسردگی

افزایش شیوع در:

- استان لرستان
- سن بالاتر
- زنان
- طلاق گرفته یا بیوه
- وضعیت اقتصادی بهتر
- خسارت مالی بیشتر
- آسیب بیشتر به دارایی‌ها
- مالک مسکن و آسیب زیاد به آن
- ورود بیشتر سیلاب به منزل
- ترک منزل و رفتن به اردوگاه

➢**متغیرهای دیگر مورد بررسی: اشتغال، تحصیلات، جمعیت شهری/روستایی**

افسردگی

نتایج تحلیل چند متغیره

رابطه‌های مستقل معنی‌دار با ابتلا به افسردگی:

- ✓سن بالا (۵/۱)
- ✓ورود سیلاب به منزل بیشتر از ۱۰۰ سانتیمتر (۲/۹)
- ✓مطلقه/بیوه (۲/۲)
- ✓مؤنث بودن (۱/۹)
- ✓حضور در اردوگاه (۱/۶)

افسردگی: تحلیل چند متغیره

نسبت‌های شانس برای وجود افسردگی شدید بر اساس پرسشنامه PHQ-9 در افراد مورد مطالعه

متغیر		نسبت شانس تعدیل یافته	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				حد پایین	حد بالا
سن	۱۶ تا ۲۵ سال	گروه مرجع			
	۲۶ تا ۳۵ سال	2.47	.008	1.274	4.784
	۳۶ تا ۴۵ سال	2.50	.007	1.288	4.857
	۴۶ تا ۵۵ سال	2.27	.034	1.062	4.830
	۵۶ سال و بالاتر	5.14	.001	2.366	11.176
وضعیت تاهل	متاهل	گروه مرجع			
	مجرد	1.01	0.964	0.535	1.923
	طلاق گرفته یا همسر فوت کرده	2.21	0.020	1.137	4.315
جنسیت	مرد	گروه مرجع			
	زن	1.88	0.034	1.049	3.390

افسردگی: تحلیل چند متغیره

نسبت‌های شانس برای وجود افسردگی شدید بر اساس پرسشنامه PHQ-9 در افراد مورد مطالعه

متغیر		نسبت شانس تعدیل یافته	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				حد پایین	حد بالا
وضعیت ورود سیلاب به منزل مسکونی	عدم ورود سیلاب به منزل مسکونی	گروه مرجع			
	ورود سیلاب تا ۱۰۰ سانتیمتر	1.06	0.838	0.614	1.822
	ورود سیلاب بیشتر از ۱۰۰ سانتیمتر	2.88	0.001	1.726	4.820
وضعیت حضور در اردوگاه‌های زمان سیلاب	عدم حضور در اردوگاه	گروه مرجع			
	حضور در اردوگاه	1.63	0.018	1.089	2.434

توزیع فراوانی افکار خودکشی

سوال ۲۵: پرسشنامه GHQ-28: «آیا از یک ماه گذشته تا به امروز به این مسأله فکر کرده‌اید که ممکن است دست به خودکشی بزنید؟»

		خوزستان	گلستان	لرستان	مجموع	سطح معنی‌داری
اصلا	فراوانی	456	514	426	1396	P<0.001
	درصد	83.7	91.8	77.6	84.4	
فکر نمی‌کنم	فراوانی	78	9	60	147	
	درصد	14.3	1.6	10.9	8.9	
به ذهنم خطور کرده	فراوانی	11	34	40	85	
	درصد	2.0	6.1	7.3	5.1	
قطعا بله	فراوانی	0	3	23	26	
	درصد	0.0	0.5	4.2	1.6	

توزیع فراوانی افکار خودکشی

سوال ۲۸: پرسشنامه GHQ-28 «آیا از یک ماه گذشته تا به امروز این فکر به ذهنتان رسیده است که بخواهید به زندگی‌تان خاتمه دهید؟»

		خوزستان	گلستان	لرستان	مجموع	سطح معنی‌داری
اصلا	فراوانی	473	515	432	1420	P<0.001
	درصد	86.5	92.0	78.0	85.5	
فکر نمی‌کنم	فراوانی	64	14	56	134	
	درصد	11.7	2.5	10.1	8.1	
به ذهنم خطور کرده	فراوانی	10	28	39	77	
	درصد	1.8	5.0	7.0	4.6	
قطعا بله	فراوانی	0	3	27	30	
	درصد	0.0	0.5	4.9	1.8	

توزیع فراوانی افکار خودکشی

سوال ۹: پرسش‌نامه PHQ-9 «احساس این‌که بهتر است بمیرید یا به طریقی به خود آسیب برسانید»

		خوزستان	گلستان	لرستان	مجموع	سطح معنی‌داری
اصلا	فراوانی	451	503	394	1348	P<0.001
	درصد	82.8	90.0	72.7	81.9	
چند روز	فراوانی	58	41	64	163	
	درصد	10.6	7.3	11.8	9.9	
بیش از نیمی‌از روزها	فراوانی	34	15	43	92	
	درصد	6.2	2.7	7.9	5.6	
تقریبا هر روز	فراوانی	2	0	41	43	
	درصد	0.4	0.0	7.6	2.6	

مقیاس تجدیدنظریافته تأثیر حوادث (IES-R)
[Impact of Event Scale-Revised]

- خودگزارشی
- شامل ۲۲ گویه
- ارزیابی **هفت روز** گذشته
- از «هرگز» (نمره صفر) تا خیلی زیاد (نمره ۴)
- اعتباریابی نسخه فارسی توسط پناغی و همکاران
- نقاط برش ۲۴ و ۳۳: برای «PTSD جزیی» و «دچار PTSD»

مقیاس تجدیدنظر یافته تأثیر حوادث (IES-R)

۱- هر خاطره‌ای احساساتی از آن حادثه را برایم زنده می‌کند.
۲- در به خواب رفتن دچار مشکل شدم.
۳- چیزهای دیگری باعث می‌شود به آن حادثه فکر کنم.
۴- احساس می‌کنم که عصبانی و خشمگین هستم.
۵- هرگاه به یادش می‌افتم یا درباره‌اش فکر می‌کنم، سعی می‌کنم عصبانی نشوم.
۶- بدون قصد قبلی و ناخواسته به آن فکر می‌کنم.
۷- احساس می‌کنم انگار آن اتفاق نیافتاده و یا واقعیت ندارد.
۸- از چیزهای که مرا به یاد آن می‌اندازد دوری می‌کنم.
۹- سعی می‌کنم از تصاویر مزاحمی که به‌سرعت به ذهنم می‌آید دوری کنم.
۱۰- عصبی شده‌ام و به‌سادگی و ناگهانی وحشت‌زده از جا می‌پرم.
۱۱- سعی می‌کنم که درباره‌اش فکر نکنم.
۱۲- متوجه شدم که هنوز احساسات زیادی درباره آن اتفاق دارم، اما به آن توجهی نمی‌کنم.

۱- هر خاطره‌ای احساساتی از آن حادثه را برایم زنده می‌کند.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۲- در به خواب رفتن دچار مشکل شدم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۳- چیزهای دیگری باعث می‌شود به آن حادثه فکر کنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۴- احساس می‌کنم که عصبانی و خشمگین هستم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۵- هرگاه به یادش می‌افتم یا درباره‌اش فکر می‌کنم، سعی می‌کنم عصبانی نشوم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۶- بدون قصد قبلی و ناخواسته به آن فکر می‌کنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۷- احساس می‌کنم انگار آن اتفاق نیافتاده و یا واقعیت ندارد.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۸- از چیزهای که مرا به یاد آن می‌اندازد دوری می‌کنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۹- سعی می‌کنم از تصاویر مزاحمی که به‌سرعت به ذهنم می‌آید دوری کنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۰- عصبی شده‌ام و به‌سادگی و ناگهانی وحشت‌زده از جا می‌پرم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۱- سعی می‌کنم که درباره‌اش فکر نکنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۲- متوجه شدم که هنوز احساسات زیادی درباره آن اتفاق دارم، اما به آن توجهی نمی‌کنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۳- نسبت به آن اتفاق احساس کرختی و بی‌حسی دارم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۴- احساس و عمل من طوری است که انگار به زمان آن اتفاق برگشته‌ام.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۵- در تداوم خواب دچار مشکل هستم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۶- دوره‌هایی از احساس قوی نسبت به آن دارم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۷- سعی می‌کنم آن را از حافظه‌ام پاک کنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۸- مشکل تمرکز دارم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۹- خاطره‌های آن حادثه موجب نشانه‌های جسمی در من شده است؛ مثل عرق کردن، به‌زحمت نفس کشیدن، تهوع و تپش قلب.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۲۰- راجع به آن اتفاق رؤیاهایی می‌بینم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۲۱- احساس می‌کنم گوش‌به‌زنگ شده‌ام.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۲۲- سعی می‌کنم درباره‌اش صحبت نکنم.	هیچ‌وقت	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد

سرند

	خوزستان (درصد) فراوانی	گلستان (درصد) فراوانی	لرستان (درصد) فراوانی	مجموع (درصد) فراوانی	سطح معنی‌داری
سلامت عمومی (GHQ)	۱۵۴ (۲۷/۸)	۱۵۰ (۲۶/۸)	۲۶۴ (۴۷/۳)	۵۶۸ (۳۴)	۰/۰۰۱
افسردگی ناچیز (PHQ)	۴۱۰ (۷۴/۱)	۴۰۰ (۷۱/۴)	۲۰۴ (۳۶/۶)	۱۰۱۴ (۶۰/۷)	۰/۰۰۱
افسردگی خفیف/متوسط (PHQ)	۱۲۹ (۲۳/۳)	۱۲۴ (۲۲/۱)	۲۴۱ (۴۳/۲)	۴۹۴ (۲۹/۶)	
افسردگی شدید (PHQ)	۱۴ (۲/۵)	۳۶ (۶/۴)	۱۱۳ (۲۰/۳)	۱۶۳ (۹/۸)	
PTSD جزئی	۲۹ (۵/۲)	65 (11.6) ۶۵ (۱۱/۶)	84 (15.1) ۸۴ (۱۵/۱)	۱۷۸ (۱۰/۷)	۰/۰۰۱
دچار PTSD	۷۲ (۱۳)	۷۰ (۱۲/۵)	۲۵۱ (۴۵)	۳۹۳ (۲۳/۵)	

شیوع اختلالات روان‌پزشکی در ایران

(پیمایش ملی، ۲۰۱۱)

اختلال	شیوع ۱۲ ماهه (٪)
Major Depressive Disorder	۱۲/۷
Dysthymic Disorder	۱/۳
Bipolar I Disorder	۱
Mood Disorders	۱۴/۶
Posttraumatic Stress Disorder	۲/۱
Anxiety Disorders	۱۵/۶
Total	۲۳/۶

شیوع استانی PTSD

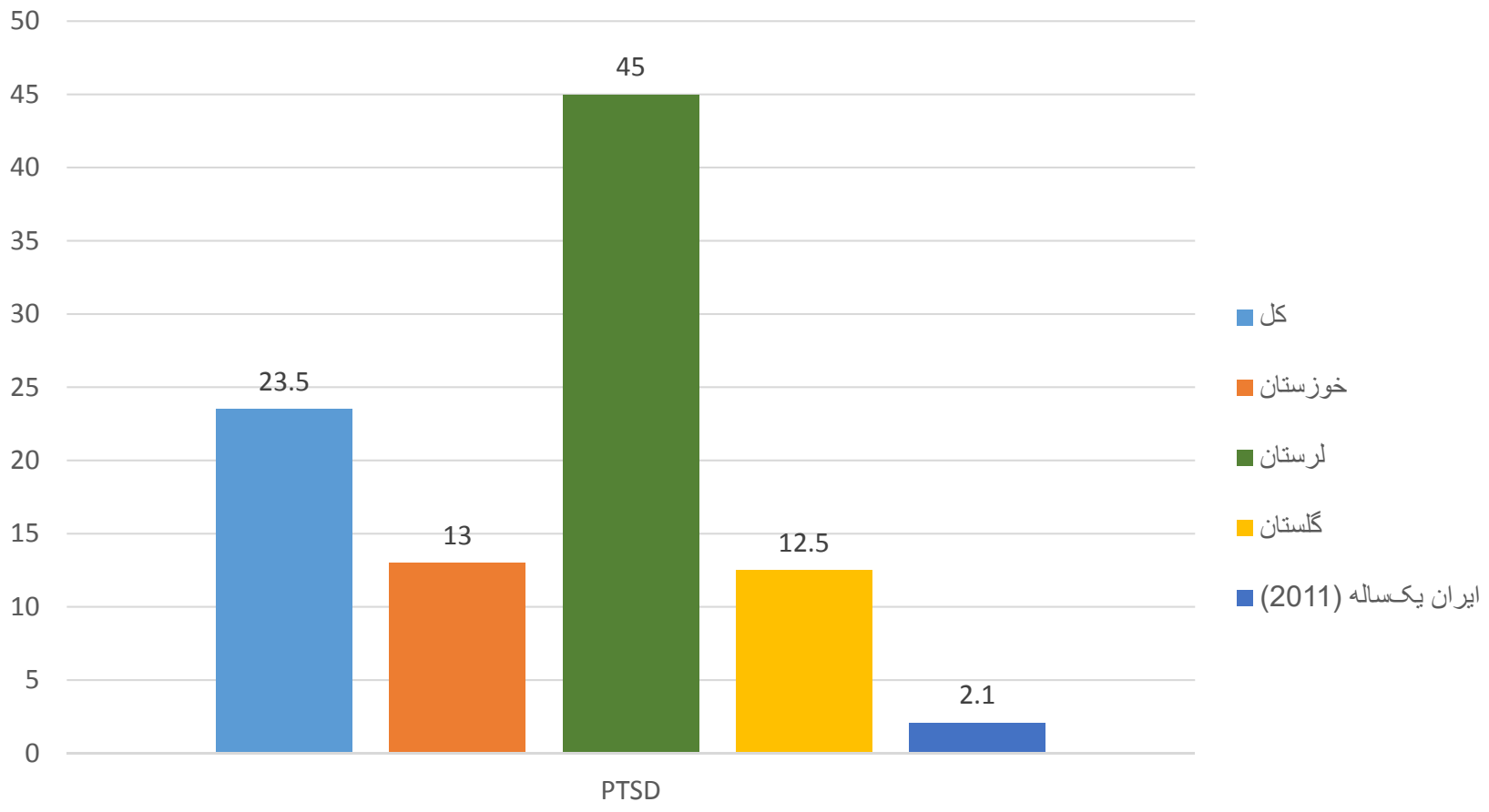

سن و شیوع PTSD

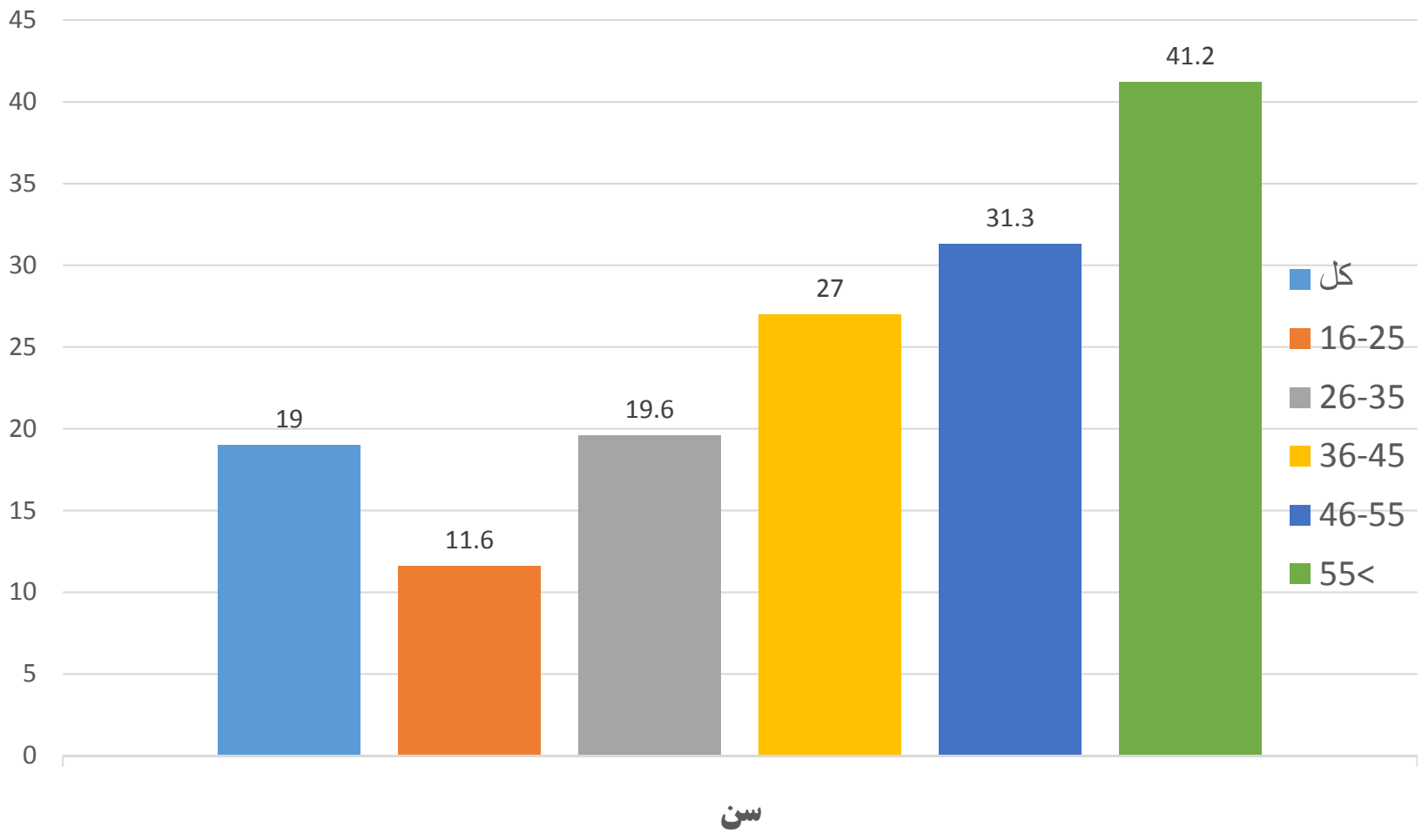

PTSD

افزایش شیوع در:

- استان لرستان
- سن بالاتر
- زنان
- جمعیت شهری
- بی‌کار یا خانه‌دار
- طلاق‌گرفته یا بیوه
- وضعیت اقتصادی بهتر
- خسارت مالی بیشتر
- آسیب بیشتر به دارایی‌ها
- مالک مسکن و آسیب زیاد به آن
- ورود بیشتر سیلاب به منزل
- ترک منزل و رفتن به اردوگاه

➢**متغیر دیگر مورد بررسی: تحصیلات**

PTSD

نتایج تحلیل چند متغیره

رابطه‌های مستقل معنی‌دار با ابتلا به PTSD:

- ✓سن بالا (۴/۵)
- ✓ورود سیلاب به منزل بیشتر از ۱۰۰ سانتیمتر (۴/۱)
- ✓مؤنث بودن (۲/۲)
- ✓بی کاری (۲/۱)
- ✓حضور در اردوگاه (۱/۴)

PTSD: تحلیل چند متغیره

نسبت‌های شانس برای وجود PTSD بر اساس پرسشنامه IES-R در افراد مورد مطالعه

متغیر		نسبت شانس تعدیل یافته	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				حد پایین	حد بالا
سن	۱۶ تا ۲۵ سال	گروه مرجع			
	۲۶ تا ۳۵ سال	1.75	.008	1.157	2.655
	۳۶ تا ۴۵ سال	2.41	.001	1.586	3.676
	۴۶ تا ۵۵ سال	3.06	.001	1.868	5.026
	۵۶ سال و بالاتر	4.47	.001	2.792	7.143
وضعیت اشتغال	شاغل	گروه مرجع			
	خانه دار	0.83	0.539	0.461	1.50
	بیکار	2.07	0.035	1.055	4.055
	سایر	1.17	0.683	0.543	2.535
جنسیت	مرد	گروه مرجع			
	زن	2.21	0.003	1.302	3.750

PTSD: تحلیل چند متغیره

نسبت‌های شانس برای وجود PTSD بر اساس پرسشنامه IES-R در افراد مورد مطالعه

متغیر		نسبت شانس تعدیل یافته	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪	
				حد پایین	حد بالا
وضعیت ورود سیلاب به منزل مسکونی	عدم ورود سیلاب به منزل مسکونی	گروه مرجع			
	ورود سیلاب تا ۱۰۰ سانتیمتر	2.42	0.013	1.211	4.829
	ورود سیلاب بیشتر از ۱۰۰ سانتیمتر	4.09	0.001	2.026	8.250
وضعیت حضور در اردوگاه‌های زمان سیلاب	عدم حضور در اردوگاه	گروه مرجع			
	حضور در اردوگاه	1.40	0.037	1.020	1.932

مواجهه با سیل و PTSD

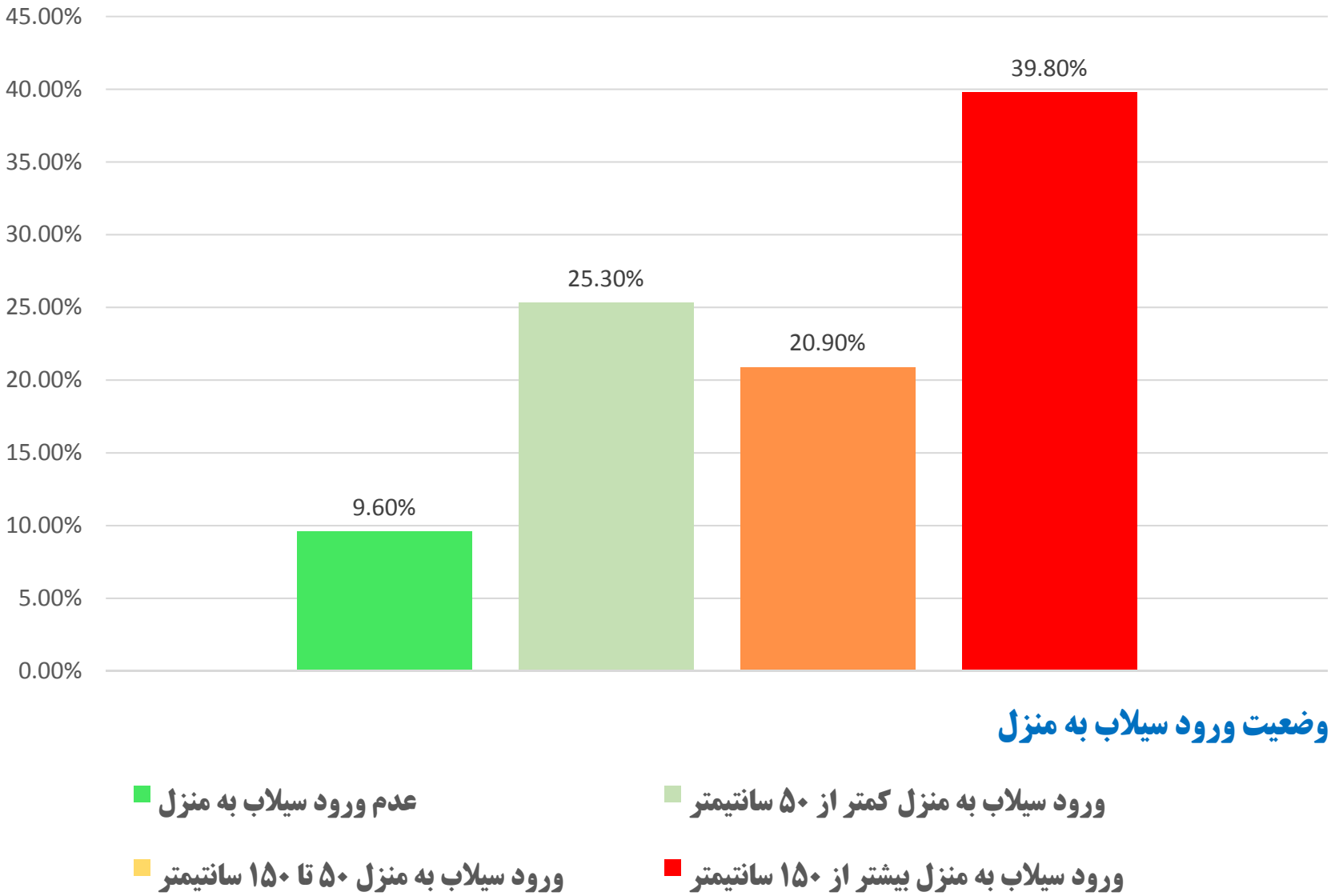

ویژگی‌های مشکلات سلامت روان پس از فجایع

- ✓تناسب با شدت فاجعه
- ✓ماندگاری طولانی: سال‌ها
- ✓غلبه PTSD و افسردگی
- ✓وجود همبودی در بیشتر موارد
- ✓متناسب با تعدد مواجهه با تبعات فاجعه
- ✓متناسب با نقل مکان درازمدت
- ✓غلبه در حاشیه‌نشین‌ها
- ✓تناسب معکوس با میزان سرمایه اجتماعی

چرا شیوع اختلالات روان‌پزشکی پس از سیل ایران بالاست؟

- شدت آسیب در لرستان بسیار بالا بود.
- شیوع پایه اختلالات روان‌پزشکی در ایران بالاست: آسیب‌پذیری زیاد
- شیوع این اختلالات در ایران رو به افزایش است.
- توان امدادرسانی ناکافی است.
- عوامل اقتصادی: سطح اقتصادی مردم نزولی است.
- عوامل اجتماعی: سرمایه اجتماعی رو به افول است.